

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul

A'amu Koulin somne'no

Mtì'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Sìmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tìwenti-faifì'nji* (25) *tìwenti-sikìsì'nji* (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mtì'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso sìmo'mjo nto mtì'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mtì'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mtì'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasìmo nìswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulìmo ulìmentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto sìmonyoyonto kako Masetouniya hopo sopenjo ango we'e sopo humanto mtì'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofolìhwasi tifi unìngkohwano.

¹ Ngko Poulì'nìmo Anìtu kako Jisas Kìlaisìye hungkuno lìku'mofo (*apousel*) syoho so'no nìhwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwo nenìngkwa'wehwo Timoutì'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngkìlik ango Koulin sopo Jisas Kìlaisìmo inìngkawowo'nìngkohoho a'amu so'nji oso hwaho Ngkìlik a'amu hopi'nonohino Jisas Kìlaisìmo inìngkawo'nìngkohoho so'ntnne'no mtì'mokalokuhwayo. ² Nekwo ole'no

emo'n'ingkohoho. Nan'ingkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi pompenjiyo wosejopanjiyoho. Ose'no emo'n'ingkohoho.

Anitu Poulimo ufo'mawo'n'ingkiso so'no Poul kako isamoyoka ul'imentisofoho.

³ Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ingkwohwo Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasi kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'nwiye nan'ingkwohwo sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwap'ingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no kako nakumo nefo'mayo'ne hwap'ingo hweho. ⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simeho tangoso nohayo namokuwo'n'ingkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simeho tango'njo humentan'ingkuji Anitu kako nakumo nefo'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'n'ingkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simeho tangoso wop'ingo engo namokuwo'n'ingkisofoho. ⁶ Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwap'ingoso yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefo'manto nohayo namokuwo'n'ingkiso somo sekwo nahon'ingkuji sekwo huno ole waseyono.

Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulimo ufo'mawo'n'ngkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafi'hupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopyitne'entani emo'n'ngkisoso ne umo'n'imonte'no huno eyohoho. Hwap'ngoso yo'mayo tango nakumo ne'mahon'ngki Anitu nakumo nefo'mawo'n'ngkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no Anitu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentan'ngkuhwone yo'mayo tango engo mikun'imposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahon'ngki nakwo huno ole syafi'hu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiyihwono ose syafi'hu'malohwonefoho. ⁹ U Anitu kako poyo pe'nifitne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafi'hu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwap'ngoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno hon'ngkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nayihwoloho. O'o, Anitu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafi'wo'n'ngkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰ Oso tango engo ni'hu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahon'ngki Anitu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango

hiso pa'n'ingo nom'ne sohonta ne'mane so'no Anitu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹ Sekwo hoku nakumne'no Anitumo jomo ulifijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mantifeho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'n'ingo engo sokuye jomo ulifijo somo Anitu kako upa'n'ingkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no simonyo ikuji Anitumo oso hiso'no isamoyoka engo m+kun+imposo ulantifeho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ulimentiso'maho. O'o, ne'njo ulimentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo simeho wopingo namo'n'ingkohoho. Anitu kako nefo'mawo'n'ingkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo simeho hufa'u'nji miyalokuyihwono. O'o, huno anga'nohino so'nji simeho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wopingo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuyihwono. O'o, Anitu kako huno wopingo nejopahon'ingki nakwo oso wopingoso yalokuhwono. Nakwoe simeho so'mo ose hnni'wo'n'ingki'hwone so'no nakwo simeho wopingo namo'n'ingkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohof'wo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mt'i'mokuwo'n'ingkuhwoneso fahosihwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofu l'kuji huno wopingo nto'nohinoso wotipemantifeho.

Simo'mo sekwo nakumne'no fahosihwoyo hungkuno'nohino upa'nontifi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino seyihwoso'no sekwo nakune'no simeho wopingo ne'no wasemo'nimontonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no simonyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no simonyo engo ifitnefoho.

¹⁵⁻¹⁶ Simo'mo ngko huno ole syafihu'malefoho. Sekwo nakumo nahonngkujo'no simeho wopingo semo'none'enji ngko oleso imne'entne'no yohono. Ngko simo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho. Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'nngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wopingo engo wonamo'nimontonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo nonifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no wonihwojantifeho.

¹⁷ Ngko huno ose kosyafihu'maleso ne mmo'nngkahonngki sekwo huno ole kosyonifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno nalwo'nngkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole nalwo'nngkohofopa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalontifi simeho mo'mo ngkilaho unwo'nngkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyonifisyalokwofo. ¹⁸ Oso'ne'maho. O'o,

Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso maselimnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini seliwo'n'ngkohefoho. ¹⁹ Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno losetihwamentihwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'm'ngo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako limentisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. ²⁰ Anitu kakoe hungkuno pi'n'ngo engo nalimentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'n'ngkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹ Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'n'ngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²² A'amu yahu haloho lojwaof'wo'n'ngkohofa so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uyimtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wopingo nakwoe simeho so'mo ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapingofoho.

23 Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunososo utihwa'nyopo sekumo ujo ehontojwasesihwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwap'ngoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. 24 Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno molijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulo-hwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo simeho wop'ngo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyantifeho.

2

1 Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. 2 Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wop'ngo n'nmokiyoso t'hwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wop'ngo n'nmokiyoso pipi uyantifito. Awonoho. 3 Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no m'hwatnn'ngkutnne'enji

semti'mokimentohefoho. Ose
 mihwatnnngkujo'manji ngko nopm'me'no
 sekwo nje simeho wopingo nimokinyo soku nje
 simeho so'mo tangoso mifisyani mopitnehofo.
 Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo
 anga'nohino somne'no simonyo ime'manji
 sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho.
 I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko
 huhwo'ni mimnehono. ⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo
 simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko
 nje simeho tango'nji humanji humotaho engo
 mjalimwenji semti'mokimentohefoho. Oso
 iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sekumo
 tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no
 nimo'nngkahonngki yo'mayo yahino
 wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo
 sefo'mahwone'enji semti'mokimentohefoho.

*Oso hwe honngkano wonyo iyo sohwoe
 wonyoso sekwo wae hmmopmno, ulimentisofoho.*

⁵ Oso hwe honngkano wonyo imentiso sohwo
 kako ngkimo tango engo montapmmentono.
 O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo
 hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohofu
 kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako
 wonmango engo mkunimposo unonehonji
 ngko huno ikwesya'nyonji oso hungkuno
 homo somne'no apa'no waselimonne'no
 yohono. A'amu hopi'nonohinim'no. O'o,
 fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe
 yahino somne'no tango engo ma'mentohofu
 kuyoho. ⁶ Sekwo oso hwe honngkano wonyo
 imentiso sohune'no simano upentifi hohujo

ikinji+mofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinji+mofi+kutoho. ⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne honingkano wopingo utihwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imofikuji kakoe simeho wopingo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako Anitumo nihu'nahone usikwajonoho likuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸ Oseso ole'no ni'mo'ningkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo utihwamno. ⁹ U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheso sokumo yamofa selohofonefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo wonningkohwantifitikeno monningkayo'njo uyantifitikenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰ Sekwo a'amu huhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantoho'mentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilaisiye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae yimofalokweno. ¹¹ Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofone oso hwe huhwo sohomo nihu'nahone honingkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako anga Tlouas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹² Ngko anga Tlouas sopo Kilaisiye hungkuno wopingoso lutihwayo'ne i'mofopahoningko Anitu kako oso syoho hiso'no hano hwosompemokosyohumamentisofoho. ¹³ I

oso'no ngko nen'ngkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momoton'maso so'no ngko kakine'no huno pi'n'ngo syof'sikaofonji ngko oso a'amu homo somo nul'ko'manji hwaho Masetouniya'ne s'imentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hof'iko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwo uyakolof'wo'n'ngkohofofoho.

¹⁴ Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ngkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ngkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwo uyakolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo lijumofahon'ngkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wop'ngo hiso akino wop'ngoso wojaof'wo'n'ngkiso hopaso oso a'amu homo somo woyumofalofoho.

¹⁵ Kilais kako nakumo nehumaso so'no Anitu kako nakumo nonahon'ngkuhwosi akino wop'ngo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu Anituye hon'ngkano sopo humalofosomo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofoson'jimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwap'ngoso Kilaisiye akinofoho.

¹⁶ A'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyosofo akinofoho lahon'ngkuji akino huhwo sohwo hof'ikimo poyo umokumontonoho.

Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu Anituye honinganopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwapingoso hofiko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmmentiso losomo ihne hopenohinoso tihwosilo. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi Anituye hungkuno liku'mofiwo'ningkohofofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo simeho anga'nohino'njo hn'nwi Anitu nehontohumentan'ngkuhwosi Kilaisiye hungkunoso woliku'meeofantanoho.

3

A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofiwo'ningkohofo sohwafe hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semti'mokiyoye so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wopingo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mti'mokuyahotimentohofosomo setihwawo'ningkohofofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U

sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohoho
 so'no sekwo nakwoe syoho homo somo
 ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso
 nemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo.
 Ni'hu'no awonoho. ² Ose'maho. O'o,
 nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso
 sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno
 losetihwamentihwone so'no sekwo yahino
 songo wonyoangkafo ma'mentohoho somo
 a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no
 ho'nonemalokwofo. ³ Ngko sekwo'nji nohumanji
 Anituye hungkunoso losetihwahonngko sekwo
 oso hungkuno homo somo tifi iningkamentohoho
 so'no sekwo Kilais iyoswo mtimokumentiso
 hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho.
 Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo
 mtimokumentiso'maho. O'o, kako Anitu
 songo humaso sohwoe Towahuno'nji ifalifaliyo
 mtimokumentisofoho. Kako iyoswomo
 sojomo mtimokumentiso'maho. O'o, kako
 a'amufe simehomo oso hungkuno hiso
 mtimokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwapngoso olenoho.
 Kilais kako nakwoe huno nefohotofahonngki
 nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono
 uywo'nngkuhwono. Oso'no ngko huno
 niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no
 oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho.
⁵ U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso
 olo syoho somne'no hoponoho eso
 nohnnngkuhwoloho. Ni'hu'no awonoho.
 Nakwo syoho ywo'nngkuhwoneso hoponoho
 syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini

kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶ Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntapwo'n'ngkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no lutihwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses hon'ngkano hungkuno mt'i'mokumentiso somo nto'no min'ngkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wop'ingo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no in'ngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso hon'ngkano somo in'ngkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo in'ngkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷ Hohonta oso hon'ngkano hungkunoso Anitu sojopo mt'i'mokonto kako Mousesimo uyimentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahon'ngki Mousesiye s'imo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahon'ngki a'amu Is'laeliso hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye s'imo'mango somo apa'no muhwon'imentohofofoho. Tifi sohonta Mousesiye s'imo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto ni'hu'nahone s'impe'n'imentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko in'ngkawentifi poyo imo'n'imentohofoso s'imo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸ Yahino songo Anituye

Towahuno Wopingo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'ningkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikunimposofoho. ⁹ Hohontajo honingkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso honingkano hungkuno homo somo upa'nontifi uningkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo iningkaweso'manji Anitu kako wopingo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso simo'mjo somo yakolo'nnyofoho. ¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikunimpososo hohontajo simo'mjo pomponaho engo somo pijijo imo'nonto sikwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹ Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'enepi nowento moi'wo imo'nimentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso simo'mjo somo ni'hu'no yakolo'nnyofoho.

¹² Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentihwone so'no nakwo huno neyahonngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo Kilaisiye hungkunoso utihwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwaofalokuhwono.

¹³ Nakwo Mouses imentiso hopaso

miyalokuy+hwono. O'o, Mouses kako kakoe
 s+imo'mangopo hwap+ife pmpinyo'nnyoso
 oso s+imo'mango ponjo pomponahoso pijijo
 imo'nontan+ngki a'amu Is+lael+so muh-
 won+fitnne'ento ifehu'mokahin+mentisofoho.
¹⁴ Mouses kakoe s+imo'mangopo hwap+ife'nji
 ifehu'mokahin+mentiso hopaso a'amu Is+lael+so
 hof+ikoe hunomo pijwahin+mentohofofoho.
 Oseso hof+iko An+itu'nji mokot+iku'nnyo'ne
 hungkuno somo atofu ne'no ko likuji
 hungkuno hwap+ingo ne hiso hof+ikoe hunoso
 mehohosasyonehoho. O'o, hohontajo
 hungkuno hwap+ingo neso olenoho. Kilais
 kako oso hohontajo yahino somo moi'wo
 esojwao'mentisofoho. Oso'no hof+iko
 Kilais+imo in+ngkakujo'no hof+ikoe hunoso
 wehohosasyantifeho. ¹⁵ I olohontajo hi'nji
 hof+iko Mouses+ye hon+ngkano hungkuno
 homo somo atofu likuji oso hwap+ife Mouses
 kakoe s+imo'mangopo ifehu'mokahin+mentiso
 oso hopaso hof+ikoe hunomo pijwahinyofoho.
 Oseso oso hungkuno hiso hof+ikoe s+imeho
 mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶ I oso'no
 oso a'amu huhwo sohwo hof+iko nakwo
 Hwe Engo sohomo s+imeho uy+fijo'manji
 An+itu kako oso hwap+ife hof+ikoe hunomo
 pijwahinyoso wae yaof+hwosi kako hof+ikoe
 hunomo huno wop+ingo yano uy+montonoho.
¹⁷ Oso Hwe Engo An+itu huhwo sohwo kako
 Towahunu hweho. An+tuye Towahunu sohwo
 kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo
 wonyoso kako huhwo sohomo momotok-
 ilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo

wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohomo isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho.
 18 Nakwo Kilaisimo iningkowalokuhwone so'nwi nakwoe simo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'n'ingkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahon'ngki a'amu nonahonontifi nakwo timo hon'ngkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponaho somo uhwonalokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simo'no mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mihwoso'no nakwo Kilaisiye yahinoso ne'no mewo'n'ingkuhwaso'no a'amu nahon'ngkukuji nakwo Kilaisiye hopa imo'nalokuhwone hn'nimo wonehonantifeho.

4

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko hwakwontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe hungkuno wop'ingo nom'ne a'amu somo ujo'ne syoho wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono.
² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo y'wo'n'ingkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi nihu'no nakwolaho limentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkafitne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo

yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso
 iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o,
 nakwo Anituye timo utihwa'nyo lopo
 lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini
 lijwasemofwo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no
 a'amu hungkuno homo somo upa'n'ngkuji
 huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso
 nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho.
 Ose wosyofisyantifeho. ³ Olo hungkuno
 wop'ngo lijwaofwo'n'ngkuhwone hilo so'no
 a'amu fiso hofiko huno mehohosasiyo'manji
 oso a'amu hiso hofiko tikanomo walokwofo.
⁴ Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo
 mokosyohumawo'n'ngkisoso kako oso
 a'amu Kilaisiye hungkuno wop'ngo somo
 simeho hi'ntnono munyo sofe timomo
 pijiyomehumentiso so'no hofiko huno
 mehohosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno
 wop'ngo somjo pomponahoso oso a'amu homo
 somo ko lisyahon'ngki hofiko muhwonyo'njo
 iwo'n'ngkohofofoho. Kilais kako hofikimo
 hitoho ulofahon'ngki wop'ngo uloho'mentiso
 so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko
 Kilais sohune'no Anituyoho eso huno
 muyofoho. ⁵ Oso hungkuno liwo'n'ngkuhwoneso
 nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o,
 ole liwo'n'ngkuhwono. Kilais Jisas kako
 nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe
 hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkuhwone
 hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyo'nnwoho.
⁶ Hwap'ngoso hohonta Anitu ole limento,
 Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono.
 Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso

nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye simo'mango weho.

⁷ Hwakwontoho'ne pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umo'nimontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'mingo ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo ni'hu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰ Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasi mo wofonjosityantifi imentohofohopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasiye syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentaningkuhwoni a'amu nakumo poyo wonemokantife'no

yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. ¹² Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'n'ingkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasi mo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasi mo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasi mo ufohi'n'ingkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'nimo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'n'ingo engo Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'n'ingo engo Jisasi mo in'ingka'fijo'manji a'amu pi'n'ingo engo Anitumo isamayoka ulikuji hofiko Anitu kakoe yofeso

woho'nomantifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan'ngkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'nimonto ko yohonjoso nakwo iyoho monan'ngkiyohoho. Hwap'ingoso s'ikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'n'wo'n'ngkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'enepe wehwoso'no moi'wo umo'nimontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmontonoho. Oso hiso engolopohamo ne'no nowent'ihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syof'isyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syof'isyalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo t'imo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyaf'isiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no t'imo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo t'imo uhwonalokuhwoneso we'enepe moi'wo umo'nimontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo t'imo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowent'ihwonefoho.

5

*A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo
sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo
simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no
yokumpohn'nyo ma'mentohofoho.*

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'enepe molohinawehwosi wonyo umo'nimontonoho. I wonyo imo'ninkinghwoso'no Anitu kako nom'ne ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, Anitu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowentihwonefoho. ² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwapife hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³ Oso ango songo hiso ifehu'mokonasyihwosi nakwoe huyo'mangoso hwapife ane siki mohumanehoho. ⁴ Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino tipemawo'ninkinghwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nono malohiyihwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwapife songo pa'ningo so'no namo'ninkingkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho loponjolo poyo pe'nivo'ninkingiso somo uliko'mehwasi songo ne'no nihu'nahone nohumanefoho. ⁵ Nakwo oso songo ne'no

humayo'ne yahino mayoso'no Anitu kako nakumo ito'no enesyohumaho. Simeho'no kako kakoe Towahuno Wopingo sohwo nejapmmmentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu wosejapmmo nalimentisoso wonejapmmntonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahon'ngki nakwo olopo simeho wopingo'nji fesyohumentani Anitu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wopingo sopo mohumane'nwoho. ⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwapingoso nakwo oso homo somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸ Oseso nakwo olopo simeho wopingo'nji fesyohumentani Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso uliko'mehwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji kakoe hwapingopo fesyohumayo'ne namo'n'ngkohoho. ⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo Anitu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'n'ngkuhwone so'no huno anga'no ole syofisyalokuhwono. Yo'mayo yaneso Anituye simeho wopingo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰ Hwapingoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofone sopo Jisasiye simano sopo wolohofantanoho.

Nakwo oso hopo sopo nohumentanꞑngkuhwasi yo'mayo yahino wopꞑngo'nji wonyo'nji imotohwone so'no Kɪlais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wopꞑngo'njoso wopꞑngo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njoso tohino nomapitnnefoho.

A'amu Anɪtu'nji sɪmeho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syofɪsyontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinosa Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyɪfitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no Anɪtu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wopꞑngo so'no huno seyohoho. ¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyofɪsyalokwofo. Poul kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofɪsyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofɪko Anɪtuye hungkuno ko losetɪhwantɪfeso hofɪko sɪmeho anga'nohino'njohwo molosetɪhwawo'nꞑngkiyohoho. O'o, hofɪko hofɪkoe yofe'nohini ho'noma'nɪwo'nꞑngkohofofoho. Hofɪko hofɪkoe he wopꞑngo so'no hofɪkoe a'apaho wopꞑngo so'no syafɪsyontɪfi hofɪkoe yofe'nohini ho'noma'nɪwo'nꞑngkohofofoho. Hofɪkoe yahino sɪmeho pi'nꞑngo'nji Anɪtuye hungkuno losetɪhwalokwofo so'no huno mosyafɪsiyontɪfi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje

yahino simeho anga'nohino'njo iwo'n'ingkoheso nohon'wo'n'ingkohoho so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno ¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syof+syalokwofo'manji hof+koe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wop'ingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴ Kilais kako nakumne'no hitoho m+kun+imposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwap'ingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n+mentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'n+mentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'n+mentihwone hopa imo'n+mentisofoho. ¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'n+mentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wop'ingo imokinyo'ne huno syof+hu'n'ingkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syof+sy+hwasi kakoe simeho wop'ingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'n'ingkohoho somo uh-wonontifi hwe wonyofoho, hwe wop'ingofoho syaf+sy+wo'n'ingkohofofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilais+imne'no syaf+syonji, Hwe wony- ofoho, limentohefoho. Hohonta ngko huno ose

ko syafi'hu'moteso olohonta ngko Kɪlaisimne'no huno ito'no syofi'syalokweno. ¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako Kɪlaisi'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'nimaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kɪlais kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'nimentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'nifitne'ento kakoe hungkuno luti'hwayo syohoso nejap'wo'n'ingkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole luti'hwawo'n'ingkuhwono. Anitu Jisas Kɪlaisimo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'nifitne'no hon'ingkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe hon'ingkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno mikwesyafisyi'wo'n'ingki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne hon'ingkano neso lijwamofone syohoso nejapmmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kɪlaisiye simo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no joho ulalofoho. Oso'no olo hungkuno loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kɪlais kako nakumne'no hitoho mikunimposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anituye a'amu

ne hmno'nimno. ²¹ Kilais kako wonyo honingkano ane sohomo Anitu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye honingkano wonyoso Kilaisimo kisahumentisofoho. Nakwo Kilaisinji ufohi'noso'manji Anitu Kilaisiye honingkano wopingo'nohini nejapososo wopingo kuyoho wonalimontonoho.

6

A'amu Anituye hungkuno lutihuku'mofo syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'n'ingkohofoho.

¹ Nakwo Anitu'nji syoho iwo'ningkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anitu kako sekumne'no wopingo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'ningkuhwaloho. ² O'o, Anituye hungkuno oleso upa'nimno.

Ngko sekumne'no hitoho ntofoso sohonta sekwoe humotahoso upa'nimentohefoho.

Sekumo asomo setimayo'ne sikuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nimno. Olohonta Anitu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anitu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anituye syoho ulohofiyo sohwo'nimo a'amu nje yahino somo nohon'ngkujo'no honingkano wonyo nohon'ngkiji'manji Anituye syohomne'no hwasyo hungkuno mjantifitnnohonji honingkano wopingo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anituye honingkanomo tifi uningkamo loso sohwo

nohonɨngkuhwosi ngko honɨngkano wonyo imeso'no kako nohonɨngkuhwoso'no kako pɨwasyoso'manji oso nɨhu'no wonyofoho.

⁴ Oso'no sɨkuno huhwo huhwi nakwo Anɨtuye syoho ulohofiyo sohwna'ni nakwo a'amu somo yahino wopɨngo'nohini itɨhwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anɨtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɨngkuhwono. Ou, hofi'ko nakumo wonyo nalohofoso hofi'ko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'nɨngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofi'ko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anɨtuye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono.

⁵ Hofi'ko nakumo hwanɨngo nafonjontɨfi impe nantofontɨfi nakwo mango sohwa nonafotofontɨfi joho wonyo'nji nalɨwo'nɨngkohofofoho. I oso'no nakwo Anɨtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɨngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'nɨngkuhwonefoho.

⁶ Nakwo yahino ito'nohino yontani huno wopɨngo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontɨfi somo yoka kunto'no mulɨwo'nɨngkiyɨhwonefoho. O'o, yahino wopɨngo'nohini ulohofiwo'nɨngkuhwonefoho. Nakwo Anɨtuye Towahuno Wopɨngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo sɨmeho uyalokuhwono. Mango'nohino hwonanɨ'maho. O'o, sɨmeho nehopi uyalokuhwono.

⁷ Anɨtuye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anɨtuye hungkuno

nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe honingkano ito'nohinoso mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe honingkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸ A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasyiwo'n'ingkohoho. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wopingo'nohini liwo'n'ingkohofofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahon'ingkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho naliwo'n'ingkohofofoho. ⁹ A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohujo ikinjonamofiwo'n'ingkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho naliwo'n'ingkohofofoho. Sikuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anitu kako nakwoe honingkano ito'no monehwajiyo'ne so'no tango ko nejaponteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰ Nakwo simeho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo simonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwna'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'n'ingo

engoso uyiwon'ningkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe simhomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo simoho engo ne'njo sejopalokuhwono. ¹² Nakwoe simehoso hano mopiku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe simoho nemo'ningkahon'ngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo simoho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji simoho afa inyo ku'maho. ¹³ I sekwo nje mehomi soku sen'ngkwohwosa hungkuno seliwo'n'ngkohoho hopaso waselimonne'no yohono. Nakwo simoho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo simoho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe simehoso nakumne'no fohwosampo'n'mno.

Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'n'ngkutoho. O'o, sekwo Anituye ango wop'ingo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anitumo min'ngkayoso hofikoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo in'ngkuno soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'n'ngkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinoso hofiko'nji ikutoho. O'o, hon'ngkano wonyo'nji wop'ingo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. N'ihu'no awonoho. ¹⁵ Kilaisi'nji Seten'nji siko simoho afa linalokusiyo. N'ihu'no awonoho. Oseso a'amu

Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo'nji
 simeho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno
 afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho.
 16 Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso
 sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo
 kakoe ango wopingo hn'nwoho. Oso'no nakwo
 Anituye ango hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso
 peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no
 elofisosyalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o,
 nakwo Anituye ango'nwoho. Anitu hungkuno
 ole nalimento,

Ngko nje a'amu'nji nohumahm'mo hofiko'nji
 nomohu'mokin'ngkuhwasi hofiko'nji
 wofosyohumamonnoho.

Ngko hofikoe Anitu hwo'nyoho.

Hofiko nje hwe moya'mifoho.

17 Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole
 nalimento,

Sekwo oso a'amu ngkimo monn'ngkape'njo
 somne'no sekwo hohujo ikinjaofikuji
 uliko'mafikuji nje yahino songo'nji
 fosyohumantokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohu-
 mafikutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi
 semoku'mo wosetima'mo.

18 Ngko sen'ngkwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopee-
 nonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo
 yokumpohn'nyo hwapingo sohwo'ni
 selalokweno.

7

¹ U nje a'amu soku, oso hungkuno wopingo hiso mt'i'mokoheso Anitu nejammentiso so'no nakwo huno syofisyihwasi yo'mayo wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe huyo'mango hwasyo honingkanomo ipemotonawe so'nji ni'hu'nahone ho'naofihwasi Anituye yahino wopingo somo uningkohwano. Nakwo nakwoe yahino somne'no Anitumo wonimango uyoso'no iyoho wonanono. Honingkano wopingo ito'nohino somo uningkohwano.

A'amu Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mt'i'mokumentiso somo hofiko tifi iningkamentohofa so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani a'amu fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho monejape'njo peho'neto. ³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuyohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴ Hungkuno yoloho'nohini selalokweno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso nje

simeho wopingo nimo'n'wo'n'ingkisofoho. Simonyo yiwo'n'ingkohefoho.

⁵ Nakwo ango Tilouas uliko'mentani hwaho Masetouniya i'mofapmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho nanimojofoho. ⁶ I oso'no Anitu kako kakoe a'amu simeho tango'njo somo simeho wopingo umokiyoso hwapingo hweho. Anitu kako Taitas nihwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wopingo namokumentisofoho. ⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho. O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso so'ne nakwo simonyo m'kun'imposo yontani simeho wopingo namokumentisofoho. Kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo hofiyo umokosyohumamentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaho lalokwofo. Sekwo oso hon'ingkano wonyo so'no simeho tango seyahon'ingki ito'no mihwajimalofo kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syafisyontifi nje hungkunomo in'ingkayo'ne semo'n'ingkohoho. Ose upa'n'imentiso so'no ngko simonyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo simo'mjo ngko sekumne'no semt'i'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I simo'mo ngko mt'i'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyoye'ne so'no huno syafisyonji ngko

simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso sikuno pi'n'ingo'maho. O'o, sikuno tifoponoho. ⁹ Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semti'mokimentohe so'no ngko simonyo yalokweno. Hwap'ingoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohofa so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso Anitu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰ Anitu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu hon'ngkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji Anitumo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso Anitu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu Anitumo simeho munyoso simeho tango uy'hwoso'no oso simeho tango hiso hof'koe yahino wonyo somo miwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hof'ko tikanomo ufitnnehofo. ¹¹ Ou, sekwo huno ito'no fikwesiyaf'hupmno. Oso simeho tango Anitu sejapmmentisoso sekumo yahino wop'ingo wop'ingo set'hwamentisofoho. Sekwo yahino wop'ingo ito'nohino somo hi semo'n'ngkahon'ngki sekwo olo hon'ngkano wonyo so'no semti'mokimentohe so'no komo'no likafontifi hungkuno homo somo ito'no mi'hwatimentohofefoho. Mi'hwajontifi oso hwe hon'ngkano wonyo'njo sohumo yoka ulontifi hon'ngkano wonyo somne'no iyoho senalofoho.

Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaho lontifi oso hwe huhwo sohwoe honingkano wonyo somta'ni hungkuno mikwolofihwatimentohofofoho. Ose imentohofoho so'no olhonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho ngko oso hwe honingkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semti'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semti'mokimentohefoho. Sekwo Anituye timopo nohumafikuji nje hungkuno so'no hi semo'nningkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semti'mokimentohefoho.

¹³ Oso hiso ne imo'nimentiso so'no nakwo nakwoe simeho wopingo namo'nimentisofoho.

Oso'nohinim'aho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni nel'manto simonyo engo imentisofoho. Hwapingoso kako sekwo'nji nohumentaningki sekwo kakimo utimantifi yahino wopingo'nohini uloho'mentohofoho so'no kakoe simeho hofiyo umokumalofofoho. Oso'no nakwo sekumne'no simonyo selohofalokuhwono. ¹⁴ Simo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye simanopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no wonimango mannimentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitasimo ulimentoheho nehopi imo'nimentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohino seliwo'nngkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheho ne imo'nimentisofoho. ¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no

yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo uloho'mentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no iningkamentohofoso'no huno syafisyonto kako sekune'no umo'nalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho.¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

8

A'amu Anitumo iningkawo'n'ingkohofoso hofiko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'n'ingkohofofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyonontnne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'n'ingkohofoso somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. ² Hofiko nohumentaningkofi tango m'ikunimposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofu uloho'mentisofoho. Hofiko umofonyo m'ikunimposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini iningkamentohofofoho. Hamniyoho ilifeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi

uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Hofi'ko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu ango Jelusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engo yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingotaho. ⁵ Ose nelahon'ngkofi nakwo huno ole syafi'hu'mentihwoni, Hofi'ko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahon'ngkuhwoni hofi'ko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo ni'hu'nahone uyimentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohumo sekwoe ango sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwaofone hungkuno ulimentihwonefoho. ⁷ Yo'mayo syoho iwo'n'ngkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'n'ngkohofu kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo luti'hwelokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingoso tipemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'n'ngkohofu hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentne'no yalokweno.

⁸ Ngko hamniyoho engo uyimno maselimnehono. O'o oso'ne'maho. I oso'no

nom'ne a'amuso hofiiko olo syoho somne'no hi umo'n'ingkahon'ingki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiiko mango'nohini'maho. O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimontonoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapingo sohwo kako nakumo nefe'mayo'ne umofonyo hwapingo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopingo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopingo homo somo uliiko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. K'ilais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafisyikui ufo'mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolijwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso uliika'mentohoho so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo ni'hu'no simo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofont'ifi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohofofoho. ¹¹ Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'n'ingkahon'ingki ema'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwaofone hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'n'ingkohoho somo yo'mayo so'no yano ulofiyikui

fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafikuji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafisy+kujo'no Anitu kako simeho wopingo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofisyalofiyoho. O'o, jije we'e mokosyohumunyo somo ufo'mano likuji hamniyoho fehohnjoso uy+fijoso sekwo Anituye simeho wopingo umokantifeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontaningkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafikujo'no syoho ane'njohwo wopingo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anituye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. ¹⁴ I olohonta sekwo yo'mayoso pi'n+ngo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tifi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofiko osohonta oso hiso'no pi'n+ngo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantifeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitne kuyoho.

¹⁵ Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa hofiko a'amu Isilael a'amu mohumunyo sopo nohumentaningkofi Anitu wosopayo ahwomo mta'ni uy+mentiso somne'no ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu kako wosopayo pi'n+ngo engo

hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo
nilifeesiyoso ane hweho.

A'amu kako wosopayo we'e'nohini
hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne
umofonyo miyo hweho.

Ose mtì'mokumentohofofoho.

*Poul kako Taitasi'nji nom'ne a'amu sohwanji
hofiko ango Koulin sopone'no lihwatimentisofoho.*

¹⁶ Anìtu kako Taitasimo huno wopi'ngo
uyahon'ngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo
hopa imo'nalokunjo so'no ngko Anitumo
isamoyoka ulalokweno. ¹⁷ Ngko oso syoho

hiso'no ko ulimentoheso ngko huno ole
syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno
mujo'njo yontì'mtentesi kako kakoe huno
mta'ni sekuye pono pìhwonesohilo. ¹⁸ Oseso
Taitasi'nji nom'ne a'amu sohwo'nji sekuyepono
uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu

Anitumne'no uhu'mokuwo'nìngkohofoso oso
hwe huhwo sohwo kako Anituye hungkuno
hofiyo lutìhwawo'nìngkiso so'no hofiko
kakoe yofe ho'nomawo'nìngkohofofoho.

¹⁹ Oso'nohinì'maho. O'o, oso a'amu hiso
hofiko oso hwe sohomo ngko'nji a'amu
Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne
uhwosopo'mentohofo hweho. Olo syoho

yalokuhwoneso nakwo Anituye yofe
ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo
ufo'ma'nyo so'no hi nemo'nìngkahon'ngki
utìhwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo
ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no
a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no

hwasyo hungkuno mjonalifitnnohontani oso hwe huhwo sohomo hofi'ko uh-wosopo'mentohoho sohwo'nji uhwojalokuhwono. ²¹ Nakwo Anituye timoponohini yo'mayo yahino ito'nohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo yahino wop'ngo ito'nohinoso uyantane'no yihwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pi'n'ngo engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofu ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino wop'ngo so'no ngko oso hwe huhwo sohomo ul'imentohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyo wuhu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe ango pone'no simeho wop'ngo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³ Taitas sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yo'mayo syoho sefo'mayo'ne iwo'n'ngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'nontai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sofe simano mafahi'nonji siko Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwamo sekwo hofiyo ut'mafikuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofi'ko huno ole wosyofisyantifeho. Yo'mayo

hungkuno wopɨngo Poul kako a'amu Koulin
somne'no nal'wo'nɨngkisoso ne'njofoho
wosyofɨsyantɨfeho.

9

*Anɨtuye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne
hungkunofoho.*

¹ Sekwo oso hungkuno Anɨtuye a'amu ne
somo ufo'mayo'neso nto upa'nɨmentohofofoho.
Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno
sawemoso maselɨmnehono. ² Ngko huno
niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no
hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko
olo hwaho Masetouniya a'amufe sɨmanopo
sekwoe yofe ho'nomawo'nɨngkohefoho.
Ole uli'wo'nɨngkohono. Soswo anga'no
mehonɨhwatɨmentɨhwone sohonta a'amu
hwaho Ngkɨlik ango Koulin osopo humalofoso
olo syoho hiloso nto uli'ka'mentohofofoho. Ose
uli'wo'nɨngkohe so'no olo hwaho Masetouniya
a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontɨfi
hofɨko hi'nji olo syoho hiloso uli'kofalokwofo.
³ Ngko olo syoho hilo so'no sekwoe yofe
ho'nomawo'nɨngkohe so'no ne ane imo'nonoho.
O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho
hu'meesiyoso sokafo femokosyohumamno.
Ose syafɨsyonji oso a'amu hiso sekwoe
ango pone'no uhwojalokuhwono. ⁴ Ngko
sekwoe yahino wopɨngo so'no a'amu lomo
uli'wo'nɨngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya
fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo
hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko

won+mango engo wann+montonoho. I sekwo hokunonji won+mango wonan+montonoho. ⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syof+hu'male, Ngko olo a'amu lomo ango Koulin sopo kakine'no uhwat+me oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hof+ko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumamno. Oseso ngko t+fi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakul+syosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno f+syaf+hupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano l+fijo'manji sekwoe hunomnohini in+ngkakuji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hof+ko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo sel+kujo'no a'amu fihwa hof+ko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wop+ngo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wop+ngo'njo uyo sohumo An+tu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸ An+tu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejap+hwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso il+feesiyo'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohini nohumaf+kuji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso il+feesiyo'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wop+ngo ulohof+neso hopoenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso

a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofi
sohwa ole mti'mokumentohofi,

A'amu fihwo Anituye yahinomo
in+ngkawowo'n+ngkiso sohwo kako a'amu
yo'mayo so'no umofonyo inyo somo
yano'nohino hweho.

Oso yahino wop+ngoso ne'no
mji+m+wentan+ngkuhwosi Anitu kakimo
ne'nohino hofiyo womokosyohuma-
montonoho.

Wop+ngo uloho'montonoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁰ Anitu
kako a'amu hn'n+mo yo'mayo uyo
hujo'ne nejaponteso tifi wopayo nyo'neso
nejap+wo'n+ngkiso hweho. Oso hopaso sekwo
a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no
sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso
engo imo'n+ngkuhwosi ne pi'n+ngo engo
womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu
kako pi'n+ngo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe
yo'mayo so'no Anitu engo imokahon+ngkuhwosi
sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo
yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho
uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no
a'amu pi'n+ngo engo sekwoe yahino wop+ngo
so'no Anitumo isamoyoka m+kun+imposo
ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wop+ngo
yalokwofo so'no yo'mayo wop+ngoso hufa'u
umo'n+montonoho. S+mo'mo Anituye a'amu
umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho.
Nom'neso olenoho. A'amu pi'n+ngo engoso
hofiko Anitumo isamoyoka ul+kuji kakoe
yofe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo

nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kilaisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no inngkwalokwofo. Mango'nohinimaho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopingo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopingo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopingo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmentiso so'no nakwo isamoyoka mikunimposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopingo hopi'nonohinoso nakwo hopoenohini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Poul'ni ngkine'no hungkuno we'e waselimonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopingo pompenjiyo'nohino ko naliwo'nngkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mtimokonto kako yoka hungkuno'nohini namtimokiwo'nngkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kilaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahinimo yoka hungkuno'maso hungkuno

pompenjiyo'nohini waselimonne'no yohono.
² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafihupmno. Poul kako yoka nalonoho likuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafihupmno. ³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'n'ingkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo min+ngkowalokuyihwono. ⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofone so mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'ni'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mtihupesoso hoponoho. ⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Nakwo hwe moya'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wop+ngo tipemapitnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso hon+ngkano Anitumo u'mayo somo wop+jwosyano. Huno ose ko syofisyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone mokosyohumalohwoneso oso hon+ngkano pijwasiyo'ne homo somo nakwo mtihupeso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo

mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofisyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kɪlaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalifijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fenti'fi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'n'ngkohoho hungkuno mikwolofihwajiyo'ne humalohwono.

⁷ A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantɪkwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantɪkwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohini nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kɪlaisiye a'amu ne'nwoho likuji'manji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesyafihupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kɪlaisiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kɪlaisiye a'amu'nwoho. ⁸ Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahonɪngki kakoe si'mano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo si'meho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kɪlais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo. ⁹ Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semti'mokiyiwo'n'ngkohe so'no sekwo

ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho.
¹⁰ U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mt+'mokuwo'n'ngkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namt+'mokiwo'n'ngkisoso kako none'mahon'ngki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho. ¹¹ Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semt+'mokiwo'n'ngkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semt+'mokiwo'n'ngkohe hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

¹² A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofi'ko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofi'koe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofi'ko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'nji'nwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofi'ko hofi'koe huno somnohini syafisyontifi hofi'koe yahinomnohini yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. ¹³ I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo hon'ngkon'ngkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwat'mentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. ¹⁴ Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe

somo mempo hohnta'ni mohumulofu. O'lo, nakwo'njo lohohnta'ni humalofu. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwo'ni Kilaisiye hungkuno wop'ngo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohofu so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'nimentohofofu.

¹⁵ A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohofu somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'lo, nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Sekwo Anitumo simo'hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'n'ngkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'n'montonoho. ¹⁶ Ose imo'n'ngkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kilaisiye hungkuno wop'ngoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohofu. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'lo, nakwoe syoho mta'angofu.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'lo, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'n'ngkiso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mt'i'mokumentohofofu. ¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe

ho'noma'n'ingkuhwoso sohwo Anitu t'imo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohumo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofikoe yahino somne'no ujo ehontojwahumentisofoho.

¹ Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'n'ingkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ² Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in'ing kayo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon'ingkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simeho wonyo umo'n'montonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simeho wonyo wanimo'n'montonoho. Ihwoni. Ngko pahnnimo hungkuno we'nehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisyiwo'n'ingkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwati'me'no sekwo kakimnohini huno fisyafihupmno. Sekwo nom'nihumo un'ingkowano lifijoso Anitu kako simeho wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simeho wonyo wosejapmmonnoho. ³ I

oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nningkohoho. Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo honingkanomo iningkamentisofoho. Seten ose ulohomentiso hopaso a'amu fehohnjo hofiko hwasyo hungkuno lohose'mafikujo'no sekwo Anituye honingkanomo hofiyo iningkawowo'ningkohoho somo nusikwojikuji hwasyo honingkanomo iningkayo so'no ngko iyoho nningkohoho. Sekwo Kilaisimnohini iningkayo yahinoso nusikwajifitnnohontne'no selalokweno.

⁴ Hwapingoso a'amu fehohnjo hofiko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofu. O'o, Jisasimne'no hofiko sekumo wase'mano ko lontifi hofikoe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'ningkohofofoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahunu wopingo ma'mentohofofoho. I lohonta sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahunu nom'ne kengo ma'malofu kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontaningkofi sekwo nakwolaho mujo kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnefoho.

⁵ Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwo sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'ningkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Nihu'no awonoho.

⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo

yahino wonyoangkafo iwo'n'ingkohofu hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'n'ngo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumani Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohetaho. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho ntohofiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wop'ngo sekumo seloho'mentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko Anituye a'amu angoko kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso angoko Koulin sopo i'mofopahon'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no lohontajo so'nji

oso yahino hiso'nji ne'no wamj+m+'momnefoho.
¹⁰ K'ilaisiye hungkuno neso ngkimo n'weho.
 Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje
 yofe ho'noman+'me'no a'amu Ngk'lik
 sofe ango'meemo ho'n'ngkan'ngkuhwosi
 hofiko oso homo somne'no nje yofe monje
 meen'hufitnnehofo. ¹¹ Oso hungkuno hiso
 ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho
 mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho.
 Ngko sekumo simeho sejap'wo'n'ngkohe
 so'no Anitu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o,
 oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo
 sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo
 loset'hwawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe yofe
 ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso
 Poul hopa iwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho.
 Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso
 semalokwofo. Oso'no hofikoe hon'ngkano somo
 pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho
 somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote
 yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe
 syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho.
 O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole
 seliwo'n'ngkofi, Nakwo a'amu *apousel*
 sohwafe syoho'njo hwona'nyoho. Ose
 selahon'ngkofi sekwo oso homo somo
 in'ngkawo'n'ngkohofofoho. ¹⁴ Sekwo oso
 hiso'no hi semo'n'ngkuhwoloho. Seten
 kako huhwo'nji hon'ngkano hwasyo somo
 sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo
 mta'angohwa pa'n'ngo pomponaho engo'nji
 imokin'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu

Seteniye syoho ulohofiyoso hofiko Anituye syoho ulohofiyohopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohwo nuhwonontifi a'amu wop+ngofoho seniwo'n+ngkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hofikoe yahino yontifijo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.

¹⁶ Simo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'n+ngkohoho sohwofe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syafisyikujimanji e'wano omomo hungkuno we'enehwo seli'me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwantifi hofikoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohoho hopaso ngko nje yofe woho'noma'n+monne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso Anituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno seliwo'n+ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno seliwo'n+ngkohoho hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'n+ngo hwahoponjo yahinomo in+ngkawentifi hofikoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohoho sohwofe yahinomo we'enehwo in+ngka'mo nje yofe woho'noma'n+monne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno seliwo'n+ngkohoho sohwofe tifi in+ngkawo'n+ngkohoho so'no

huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano selihwosi mimp'o'nosemotahwosi sekwo in'ing kayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syafisyihwosi hwasyo hungkuno wolosetima'montonoho. Kako poji esetimanto imayo selohofwo'n'ing kiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe simo'mangopo ajonyo sefonjahon'ingki sekwo kakimo timo'nohini uhwontohumawo'n'ing kohoho kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko wonimango wannimontonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no waselimonne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hofikoe yofe yo'mayo so'no ho'noma'n'wo'n'ing kohoho hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'n'imonne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'n'mno. ²² Hofikoe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahnniwo'n'ing kohoho. Nakwo a'amu Hipilu hwona'nyoho. Ose lahnniwo'n'ing kohoho. I ngko huhwo'ni Hipilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahnniwo'n'ing kohoho, Nakwo a'amu Isilael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyi a'amu Isilael hwo'nyoho. U, Apilohamiye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Apilohamiye imu hwo'nyoho.

²³ U hofikoe Anituye syoho ulohofiyo hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnnimo. Hofikoe Kilaisimne'no syoho iwo'n'ing kohoho somo ngko hofikimo uyakolofohono. Nje syoho

engoso hofi:kimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso sikuno pi'n'ingo niyakolofoso ngko hofi:kimo uyakolofohono. Anituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho nifonjontifeso ngko hofi:kimo uyakolofohono. Sikuno pi'n'ingo ngko poyo wape'nimonji iyoso hofi:kimo uyakolofohono. ²⁴ A'amu Juta sohwa hofi:ko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontan+ngkofi *teti-nain* (39) imo'n'imentisofoho. ²⁵ Sikuno hufa'u sihune somo a'amu Loum sohwa hofi:ko sohwe sonyo ikujoho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofi:ko ngkimo sojo'nji niposi'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentan+ngko yofayokino hiso wonyo imo'n'imentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u sihune emoyonji wonyo imo'n'imentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'n'imentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶ Sikuno pi'n'ingo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontan+ngko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu wonyo hon+ngkano'njo sohwa hofi:ko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofi:ko ngkimo hon+ngkanopo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtifo kengo huhwanji ngkimo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo

ajwopo nohumentan+ngko yo'mayo yahinoso ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. ²⁷ Ngko sikuno pi'n+ingo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtnno'njo iwo'n+ingkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontne sohwo'ni sikuno pi'n+ingo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'n+motefoho. Sikuno pi'n+ingo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nis+mojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohini+maho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji n+mawo'n+ngkisofoho. A'amu An+tumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho sofe tango so'ntnne'no ngko huno syaf+syonji ngko hofikimo wop+ngo'nohini ufo'mahm'mo hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohini syaf+sy+wo'n+ingkohefoho. ²⁹ Oso a'amu hiso hon+ngkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontnne'no simeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo hon+ngkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wann+montonoho.

³⁰ A'amu omomo hungkuno liwo'n+ngkohoho sohwa hofikoe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohoho hopaso ngko uy+mo hnn+me'manji ole wahnn+mo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnn+me somne'no ngko

nje yofe woho'noma'nimonne'no yohono.
³¹ Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas
 Kilaisiye kaningkwohwo ko imo'nonto kakoe
 Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwoe yofeso
 ne'no woho'nomehwantanoho. Oso huhwo
 sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino
 lalokwe somne'no huno uyohoho. ³² Ngko
 ango Ntomasiikos sopo nohumentaningko
 hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas
 sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo
 mokosyohumayo sohwo kako Poulimo aho
 wakeno lonto kako a'amu syuwo'ningkohofu
 kuso somo ngko Poulinimo aho nike'ne
 a'amu sohwo uhumatimentisofoho.
³³ Ose ko uhumojahoningki Jisasiye a'amu
 fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo
 somo meenisyontifi nom'ne sofo we'e
 so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi
 intofaniyoho'mokahoningkofi ngko hwaho
 mompo sohwo ho'yo somta'ni nihu'nahone
 hiyaso joku'ningkale'mo'mentohefoho.

12

*Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako
 wojo hopa honingkonyo so'ne'no Anitu Poulimo
 hungkuno ulimentisofoho.*

¹ A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne
 yahinoso hofikimo mufo'maso'njo ko yososo
 ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwofe
 yahino hopaso apa'no wahnmonne'no
 yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo
 hungkuno seliwo'ningkohofu somo monje
 yasiyo'ne wonmango unyo'ne selalokweno.

Ngko wojo honingkononji Anitu kako hiyaso hungkuno ntimentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwanihumentiso so'nji waselimonne'no yohono. ² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'nimo kakoe ahwomomjo ango sopone'no nimitasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motasimentisotikeno. A'apaho hi'nji motasimentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³ Ose seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ango sopone'no nimitasimentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisotikeno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisotikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴ Oseso ngko Anituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wopingo wonyoangkafo ko upa'nimentoheso nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'nimentohe so'no ngko nje yofe ho'noma'nimtentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'nimo lime'manji ole'nohini waselimonne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'nimtentesi ngko a'amu

omomo hungkuno'njo sohwife hungkuno pa'nyo maseli'mnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso noseli'mnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnn+ngkohe somne'no ho'n+ngkisoso a'amu soku ngkimo yano ntof+kutoho. O'o, Anituye hungkuno loset+hwawo'n+ngkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'n+ngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohon+motofoto somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'nimonnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poulimo umn+mojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Poul+ni hwa'mo hwa'm+ngo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lahon+ngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahomo yongo kintofohofoto pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'nimnehono.

⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u sihune ole ul+mentoho, Kiko olo tango hiloso wae feen+mofo. ⁹ Ose ko ulahon+ngko Anitu ole nt+mento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko kiko'nji nohumahm'mo wop+ngo'nohini wakiloho'monnoho. Nje wop+ngo'nohini kiloho'meso hopoenohinofoho. Hwap+ngoso a'amu kakoe humayo somne'no

yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. Anitu kako ose ntimentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko simeho tango maniyonehoho. O'o, simeho wopingo'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no Kilaisiye yokumpohn'nyo engoso ngkimo niweho. ¹⁰ Ngko Kilaisiye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hofiko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko ni'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano likuji ko ifijoso oso hiso'no ngko simeho wopingo'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta Kilaisiye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo niweho.

Poul kako a'amu Koulinife simeho hi'ntnnono Anitumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso Anituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo seliwo'n'ngkohoho sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo liwo'n'ngkohoho pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'nonimantifijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'nonimawo'n'ngkiyohoho. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'nimo oso a'amu hwasyo seliwo'n'ngkohoho sohwa hofiko ngkimo moniyakolopitnehoho. ¹² Ngko sekwo'nji nohumentaningko yo'mayo tango ko ni'mahoningki ngko syoho

yokumpohn'nyo ne'no yoho'nɪmentohe sohonta Anɪtu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɪwo'nɪngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syanɪfɪsonto sekumo setɪhwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko Anɪtuye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo Anɪtuye yokumpohn'nyo homo somo uhwonontɪfi yomo imentohofofoho. ¹³ Sekwo oleso peho'no hnnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wopɪngo uloho'mentisofoho. Kako nakumo wonyo naloho'mentisofoho. Oso peho'no syonɪfɪsyantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso seloho'mentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo maselɪmentohefoho. Sekwo oso wonyo seloho'mentohe hisomne'no wae feenɪmopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'nɪmentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u sɪhune umo'nɪmontonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso nɪfo'mayo'ne jomo maselɪmnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini nɪmo'nɪngkohoho. Ihwoni. Mehomiso hofɪko hofɪkoe ho'yango homnɪngkwohwo'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasyɪwo'nɪngkiyohoho. I oso'no kanɪngkwohwo'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hofɪkoe mehomi somo umasiyo'neso elofisyasyɪwo'nɪngkohofofoho. ¹⁵ U ngko senɪngkwohwo sohwo'ni sɪmeho mɪkunɪmposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango

Anitu'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango somo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikunimposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntapwo'n'ngkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wop'ngo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n'ngkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syonifisyantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwatimentohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisosyema'mentohofu ntapmmentohofotaho. Ose kosyonifisyalokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohomo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohon'mentoheho Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimentohefoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno

selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in+wo'n+ngkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n+ngkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mt'i'mokalokwe loso sekwo nuhwon+ngkuji olo so'no wosyofi+syanti+fitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wop+ngo imo'nyo'ne hungkuno loso mt'i'mokalofoho. Ose wosyofi+syanti+fitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'nne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mt'i'mokalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semti'mokiyalokweno. ²⁰ Ngko olo so'no iyoho nn+ngkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehon+mnehontnne'no semti'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtnno'njo selimeso manohon+fitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofa hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hof+koe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho sofe simeho inyo somo wonyo imokinyo. Oso yahino homo somo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nn+ngkohoho. ²¹ Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no

wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo wonimango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofo, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo umojo oso hwa hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wasaselimontaho. Oso homo somne'no iyoho nningkohoho.

13

*A'amu Kouliniso hofikoe simeho
hi'ntnnonohino somo ito'no mokosyohumayo'ne
Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo
ulimentisofoho.*

¹ Sikuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u sihune umo'nimontonoho. Anituye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u sihunetaho, hofiko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no simeho afa iningkuji ujo ehontojwasyikujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u sihune imo'n'ngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentan'ngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselimonnoho. ² Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohahnne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selimentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no

wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo seli'mo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmnonoho. ³ Sekwo ose nuhwon+ngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kɪlais kakoe hungkuno ntopahon+ngki ngko hungkuno hiso seli'wo'n+ngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kɪlais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso woseti+hwamontonoho. ⁴ Hohonta Kɪlais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'n+ngkahon+ngki hofi'ko kakimo iyo hwojiyafi'ku'nnyopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anituye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kɪlais+nji mojopohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anituye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anituye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no m+hwajiyo'ne weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano in+fiyoso huno ito'no fi'syafi+hupmno. Sekwo Kɪlais+ye yahino somo nehopi lin+ngkwalokwofo. Si'meho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kɪlais kako sekwoe si'meho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kɪlais+ye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano fin+mmo. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohon+ngkuji yano

in+ngkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kilaisiye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo hon+ngkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anitu sefo'mayo'ne jomo uliwo'n+ngkuhwone'nwoho. Hwap+ngoso peho'neto. A'amu hofiko sekwoe hon+ngkano wop+ngo'nohini somo sehon+ngkuji nakwo Anituye hungkuno nehopi losetihwamentihwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntikuji sekwo Kilaisiye hon+ngkanomo ito'nohino fin+ngkamno. ⁸ Nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo monje mesyanehwono. O'o, nakwo Kilaisiye hungkuno ne somo sosofitofone'entani yihwono. ⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'n+ngkohoho. Sekwo Kilaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwap+ngoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangu ngko se'mahm'mo yoka maselimnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwoe yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kilaisiye ntapmentiso so'no sekwo tohino masemnonehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmentiso hiso sekumo wonyo semkiyo'ne'maho. O'o, sekumo sesofitofone ntapmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'n'ingkuji hon'ingkano ito'nohinomo fin'ingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simeho afa'nohini in'ingkuji simeho pompenjiyo'nji fosyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹² Sekwo Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohofu soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'nimno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simeho mo'mo engolopohamo wohumano.

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3